

Glasbjörk

Text Roger Unbeck 2011 Foto Leif Öster

Glasbjörk, *Betula pubescens*, invandrade efter istiden som första trädart till Sverige söderifrån. Den finns i hela landet upp till fjällskogarna men ersätts där av underarten fjällbjörk.

Glasbjörk känns igen på att unga grenar är håriga, bladen är rundade och enkelsågade, skorpbarken är mycket svagare utbildad än hos vårtbjörken. Dessa kännetecken kan tyvärr ibland vara svagt utvecklade hos många träd.

Ståndortskrav

Glasbjörken har något lägre ljuskrav än vårtbjörken men har större krav på marknäring och fuktighet. Den kan på grund av sitt lägre ljuskrav bilda mycket täta och stamrika bestånd. Den utvecklas bäst på friska örttyper men är den dominerande björktypen på fuktiga och våta marker. Den har en mycket god förmåga att klara rötternas syreförsörjning och kan vara ett lämpligt trädslag vid plantering av nedlagda mossar.

Föryngring

Plantering

Plantering eller sådd är av genetiska skäl tillrådligt i större delen av landet. Det förädlade material som finns idag är överlägset jämfört med beståndsfröplantor.

Markberedning är nödvändig. Vid plantering på skogsmark görs en normal markberedning. Jordbruksmark bör helplöjas och harvas eller plöjas i förband med väl upplagda tiltor. Man kan även bekämpa gräs med kemisk behandling innan plantering. Observera att björken hämmas starkt av överskärning. Förbandet på skogsmark bör vara 2 000–2 500 plantor/ha och på jordbruksmark 2 500–3 000 plantor/ha. Det är större avgångsrisik i det senare fallet.

Naturlig föryngring

Björkar förökar sig lätt, både med frön och med stubbskott. Glasbjörken har större förmåga att bilda stubbskott än vårtbjörken. Fröfall från hängena sker både på hösten, då fröna gror omedelbart, samt på våren efter. Dessa frön gror efter en viloperiod under vintern.

Björkfrön finns ofta också i fröbanken i marken.

Lämpliga marker att självföryngra

- Fuktiga marker som gränsar till vattendrag och sjöar.
- Mindre fuktsvackor insprängda i barrbestånd.
- Frostlanta marker där gran har svårt att etablera sig.

Skador

Gnagare och vilt kan spoliara anlagda bestånd. För att skydda plantorna mot vilt är hägn oftast enda utvägen. För att förhindra sorkskador bör man hålla undan gräs och örtvegetation och därmed förhindra en livsmiljö som sorken är beroende av.

I välskötta bestånd är skador av svamp och insekter sällan ett problem. Vissa år kan björkrost förorsaka gulnade blad och tidig lövfällning. Röttsvampar kan angripa skadade eller gamla träd t ex fnöske-, eld-, spräng- och björkticka. Björkbastflugan lever i kambiet och björksplintborren angriper försvagade björkar.

Röjning

Täta ungsogar av björk bör röjas vid medelhöjden 2–3 m eller 4–6 m om älgbetningsrisken är stor.

Röjningen bör göras i två omgångar för att förhindra produktionsförluster och inte ge upphov till besvärande underväxt av stubbskott. Vid 6–7 m höjd bör stamantalet vara reducerat till 1 600–2 000 st/ha.

Gallring

Två till tre gallringar är normalt.

Åtgärden utförs så att grönkronan aldrig tillåts bli mindre än halva trädhöjden. Förstagallringen bör ske när beståndet har en höjd på 10–14 m. Andragallringen görs då grönkronan på nytt börjar närma sig halva trädhöjden. Vid sista gallringen lämnas 400–600 st/ha.

Slutavverkning

Skogsvårdslagen medger slutavverkning av björkbestånd tidigast vid åldern 45–55 år beroende på bonitet. Om målet är högsta volymproduktion och hög timmerkvalitet är lämplig slutålder 60–75 år. Beståndet bör då ha uppnått minst 25 cm medeldiameter.

Användningsområde

Används till möbler och inredningar, varav inte minst björkplywood och björkfanér. Björkmassan utgör också ett viktigt komplement till barrmassan i massaindustrin.